

Object in de kijker

De oudste stoommachine in de collectie van het MIAT

Vorig jaar vulde het MIAT haar collectie aan met een neogotische balansstoommachine. Dit prachtstuk werd overgenomen van het Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen van de Universiteit Gent. De vorm van deze machine gaat terug tot het oertype van de stoommachine, zoals die rond 1705 werd ontworpen door Thomas Newcomen (1663-1729). Kenmerkend is de balanshefboom of schommelboom bovenaan. Oorspronkelijk konden deze stoommachines enkel een op-en neerwaartse beweging maken. Ze werden dan ook hoofdzakelijk ingeschakeld als aandrijving voor waterpompen in mijnen. De aanpassingen van James Watt (1736-1819) in de jaren '80 en '90 van de 18de eeuw zorgden ervoor dat dit soort stoommachine ook een draaiende beweging kon maken. Watt bracht ook een regulator aan, de zogenaamde “bollen van Watt”, om de stoomtoevoer en de snelheid te regelen.

Over de exacte herkomst van deze neogotische stoommachine is er niets bekend, behalve dat ze enige tijd stond opgesteld in de Nijverheidsschool aan de Lindelei. Haar afmetingen 200 x 165 x 67 cm en haar verzorgde esthetiek doen ook enkele vragen rijzen. Werd ze gebouwd als werktuig of als demonstratie – prestigestuk? Bij gebrek aan merktekens is het raden naar de constructeur. Een soortgelijke stoommachine staat afgebeeld op de porseleinkaart van het “Atelier de Construction Steinberg & Cie”, dat vanaf 1845-46 korte tijd in het Gravensteen was gevestigd. Hopelijk brengt verder onderzoek meer duidelijkheid.

